

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 13922

Tarih : 16.09.2025

10/3111

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Diyarbakır'ın Kulp ilçesinde faaliyet gösteren hidroelektrik santralin Kulp Çayı üzerindeki etkilerinin, toplu balık ölümlerinin sebeplerinin, HES işletmesinin yasal yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğinin, ilgili bakanlıkların denetim faaliyetlerinin, bölge halkının tarım, hayvancılık ve içme suyu açısından yaşadığı sorunların ve ekosistem üzerindeki kalıcı etkilerin tüm yönleriyle araştırılması amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Serhat Eren
Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE

Diyarbakır'ın Kulp ilçesinde, Kulp Çayı üzerinde 2009 yılında devreye alınan ve Yıldızlar Grup tarafından işletilen hidroelektrik santralinin (HES) ciddi çevresel tahribata yol açtığı iddia edilmektedir. Yerel halkın aktardığına göre, yaz aylarında barajdan doğaya bırakılması gereken su şirket tarafından elektrik üretimi amacıyla tutulmuş, bu nedenle Kulp Çayı'ndaki su akışı neredeyse tamamen kesilmiştir. Bu kesintiyle birlikte çayın birçok noktasında kurak bir görüntü ortaya çıkmış, su seviyesinin düşmesi sonucu toplu balık ölümleri yaşanmıştır. Halk, hortumlarla balıklara su vermeye çalışırken, yetkililerin sessizliği büyük tepkiye neden olmuştur.

Bu olay ilk defa yaşanmamıştır. 2021 yazında da kuraklık ve bilinçsiz tarımsal sulama ile birleşen HES faaliyetleri sonucu Kulp Çayı tamamen kurumuş, binlerce balık ölmüştür. Yıllardır devam eden bu sorun karşısında yetkililerin etkili bir önlem almadığı, tahribatın ise her yıl büyüyerek devam ettiği görülmektedir.

Mevzuata göre HES işletmecileri, nehir ekosisteminin sürdürülebilirliği için dere yatağına "can suyu" bırakmakla yükümlüdür. Ancak Kulp Çayı örneğinde bu yükümlülüğün yerine getirilip getirilmediği tartışmalıdır. HES işletmecisi iddiaları reddetmekte, yerel halk ise gözlemleriyle bu açıklamalara karşı çıkmaktadır. Bu çelişki, yalnızca şirketin faaliyetlerini değil, aynı zamanda devlet kurumlarının denetim sorumluluğunu da gündeme getirmektedir.

Kulp Çayı'nda yaşanan sorun çok boyutlu bir krizdir:

- Çevresel etkiler: Can suyu bırakılmaması ve akışın kesilmesi, akarsu ekosistemini, biyolojik çeşitliliği ve balık türlerini yok olma tehlikesiyle karşı karşıya bırakmaktadır.
- Su yönetiminde denetim eksiklikleri: Mevcut mevzuata rağmen yükümlülüklerin uygulanıp uygulanmadığı denetlenmemekte, halk ile şirketin beyanları arasındaki çelişki şeffaf ve güvenilir mekanizmaların eksikliğini ortaya koymaktadır.
- Tarım ve hayvancılık üzerindeki etkiler: Kulp Çayı, bölgedeki tarım ve hayvancılığın ana su kaynağıdır. Su seviyesinin azalması üretimi doğrudan sekteye uğratmakta, köylülerin geçim kaynaklarını yok etmektedir.
- Halk sağlığı ve içme suyu sorunları: Çayın suyunun azalması ve kirlenmesi, yöre halkının içme suyu kaynaklarını tehdit etmektedir. Temiz ve yeterli suya erişimin engellenmesi halk sağlığını doğrudan riske atmaktadır.

Bütün bu başlıklar birlikte değerlendirildiğinde, Kulp Çayı'nda yaşanan ekolojik ve toplumsal yıkım yalnızca bir şirketin faaliyetlerinden ibaret olmayıp, devletin çevre politikaları, su yönetimi, denetim mekanizmaları ve yurttaşların yaşam hakkı açısından da büyük önem taşımaktadır.

Bu nedenle, Kulp Çayı'nda yaşanan ekolojik tahribatın tüm yönleriyle araştırılması, sorumlulukların ortaya konulması, benzer felaketlerin tekrar etmemesi için alınacak önlemlerin belirlenmesi ve yurttaşların yaşam hakkının korunması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından bir Meclis Araştırması açılması elzemdir.

1		EDİRNE	
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	Çiçek
3	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	Sarhan Oluc
4	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	Halide
5	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	Özgül
6	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	Ayşegül
7	MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKİ	BATMAN	Mehmet Rüştü
8	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	Zülküf
9	KAMURAN TANHAN	MARDİN	Kamuran
10	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	Hüseyin
11	SEVİLAY ÇELENK ÖZEN	DİYARBAKIR	Sevilay
12	YILMAZ HUN	İĞDIR	Yılmaz
13	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	Öznur
14	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	Ömer
15	NEJLA DEMİR	AĞRI	Nejla
16	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	Ferit
17	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	Ceylan
18	İBRAHİM AKIN	İZMİR	İbrahim
19	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	Kezban
20	MAHMUT DİNDAR	VAN	Mahmut